

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505
Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky v oblasti přírodních věd (V/2)

Předmět: Chemie 8. ročník

Sada: 2

Číslo DUM: EU-OPVK-PV-ZCH-68

Název materiálu: Názvosloví anorganických sloučenin

Autor materiálu: Pavel Polák

Anotace: Prezentace vytvořená v aplikaci Microsoft® PowerPoint 2010 za účelem zjednodušení práce vyučujícího a zvýšení názornosti výuky s využitím bohatých obrazových materiálů.

Metodický popis: Vyučující po spuštění prezentace může provádět výklad a zároveň vytvářet zápis. Výklad je doprovázen bohatým obrazovým materiálem. Informace a poznámky k jednotlivým obrázkům jsou uvedeny na snímku 2.

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 2. 10. 2012

Ověřující učitel: Pavel Polák

Třída: IX. A

Materiál je určen k bezplatnému používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další používání podléhá autorskému zákonu.

Tento výukový materiál vznikl v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Komentáře k použitým obrázkům:

Obrázek 1 **Alexandr Sommer Batěk** (15. června 1874, Prádlo u Nepomuku - 6. dubna 1944, Praha) byl středoškolský učitel chemie, autor lidových přednášek, popularizátor vědy, pacifista a esperantista. Jako redaktor a spisovatel publikoval také pod pseudonymy Heliar či Lešek. Alexandr Batěk se narodil do rodiny řídícího učitele Emanuela Baťka a jeho manželky Anny Sommerové. Zabýval se rodopisem svého rodu a také proto se pro jednoznačnost podepisoval Alexandr Sommer Batěk, tedy uváděl ve svém jménu i příjmení své matky. Studium ukončil doktorátem z filosofie r. 1899, nějaký čas pobyl i na chemickém ústavu univerzity v Londýně pod vedením sira Williama Ramsayho. Ve svých vlastních výzkumech se Batěk zabýval chemií prvků „vzácných zemin“ (lanthanoidů), především jejich dělením pomocí oxidu siřičitého. Ačkoliv měl ambice na post vysokoškolského profesora, pravděpodobně kvůli svým dalším aktivitám zůstal na pozici středoškolského profesora chemie. Do roku 1910 působil v Plzni a potom v Praze na vyšší průmyslové škole. Je tvůrcem moderního českého názvosloví anorganických sloučenin, které bylo po úpravě Emilem Votočkem přijato v roce 1918. Odborně publikoval v Chemických listech, ale několika články přispěl také do britského časopisu Chemical News, jehož autory mj. učil rozlišovat Čechy a Maďarsko. Byl jedním z prvních českých propagátorů mezinárodního jazyka esperanto. Spolu se svým otcem Emanuelem Baťkem do něj překládal české lidové písně a ve svém časopise naopak otiskoval esperantské překlady slovinské poezie. V roce 1908 se stal předsedou Českého svazu esperantistů ve snaze usmířit jeho členy s členy první české esperantské organizace České unie esperantistické. Snažil se rovněž o vytvoření univerzálně platného obrázkového písma, které nazval neoglyfy. Byl přesvědčený pacifista a neúnavný osvětář. Napsal a vlastním nákladem vydal řadu přednášek a dlouhá léta je každý den veřejně přednášel na Staroměstském náměstí v Praze. Alexandr Sommer Batěk byl zakladatelem Ligy nekuřáků, Vegetářského klubu a stál také u zrodu skautské organizace „Obec Psohlavců“. Batěk redigoval časopisy Zájmy všelidské a Správný život. Od roku 1922 do roku 1925 také vydal tři ročníky časopisu „Zpravodaj z Kéžbybyl“, který měl prvky sci-fi literatury (Kéžbybyly jsou imaginární městečko s utopicky správným způsobem života). Zde mimo jiné publikoval v letech 1923-1924 seriál povídek psaný jakoby z pohledu mimozemšťanů (Marťanů), kteří navštívili Zemi, přičemž dochází k řadě komických situací, když se Marťani setkávají s „barbarstvím“ pozemšťanů. Dále vydal pod pseudonymem Heliar dvoudílný sci-fi román Ocelové paže (1921-1922) o vynálezu důlního vrtného stroje, kterého lze využít pro zužitkování zemského tepla.

Obrázek 2 **Emil Votoček** (5. října 1872, Hostinné - 11. října 1950, Praha) byl jeden z nejvýznamnějších českých chemiků. Jeho specializací byla organická chemie, konkrétně monosacharidy, ale byl i spoluautorem českého chemického názvosloví a byl významně pedagogicky činný. Kromě toho byl i hudebním skladatelem a hudebním teoretikem. Významné jsou jeho učebnice chemie a mnohojazyčné slovníky - chemické i hudební. Narodil se v rodině velkoobchodníka s papírem. Přes přání otce nešel studovat obchodní akademii, ale studoval nejprve pražskou techniku, poté dva roky barvířskou školu ve francouzském Mulhouse a pak několik měsíců chemii cukrů v Göttingenu. V roce 1895 se stal asistentem na pražské technice, v roce 1905 docentem a od roku 1907 do roku 1939 (kdy nacisté uzavřeli české vysoké školy) byl profesorem experimentální anorganické a organické chemie. V době svého působení v Mulhouse vytvořil po něm pojmenované Votočkovy činidlo. Společně s A. Sommerem - Baťkem se podílel na tvorbě českého chemického názvosloví. Sepsal šestijazyčný chemický slovník, učebnice Chemie anorganická a Chemie organická, které byly používány řadu desetiletí. Složil také asi 70 hudebních děl.

Názvosloví anorganických sloučenin

Názvosloví anorganických sloučenin

české názvy jsou dvouslovné

chlorid	sodný
oxid	uhličitý
hydroxid	železitý
kyselina	sírová
uhličitan	vápenatý

Názvosloví anorganických sloučenin

české názvy jsou dvouslovné

podstatné jméno

chlorid
oxid
hydroxid
kyselina
uhličitan

sodný
uhličitý
železitý
sírová
vápenatý

Názvosloví anorganických sloučenin

české názvy jsou dvouslovné

podstatné jméno

chlorid
oxid
hydroxid
kyselina
uhličitan

přídatné jméno

sodný
uhličitý
železitý
sírová
vápenatý

Názvosloví anorganických sloučenin

české názvy jsou dvouslovné

podstatné jméno

chlorid
oxid
hydroxid
kyselina
uhličitan

přídavné jméno

sodný
uhličitý
železitý
sírová
vápenatý

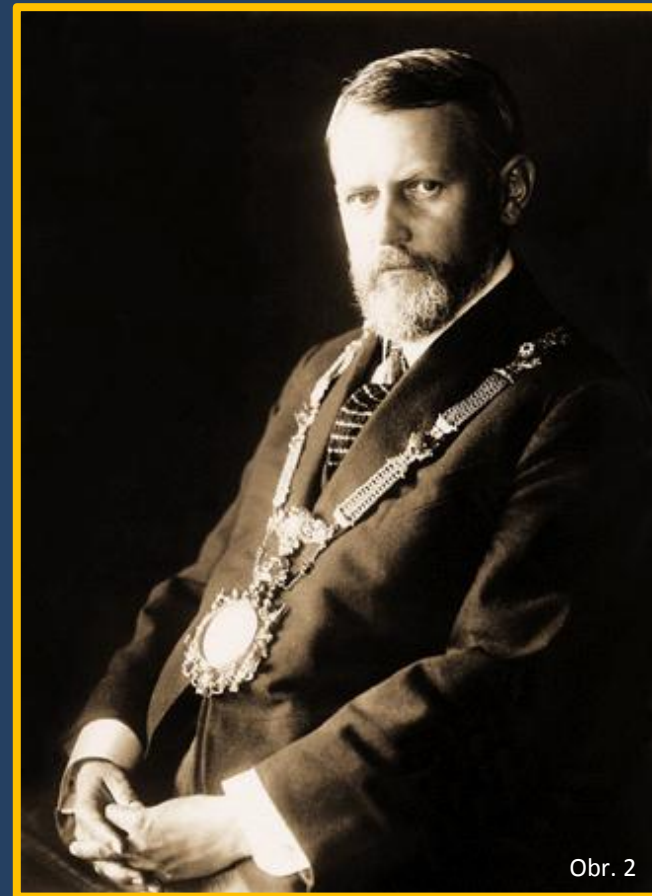
Názvosloví anorganických sloučenin

Alexandr Sommer Batěk

(15. 6. 1874 – 6. 4. 1944)

-ný
-natý
-itý
-ičitý
-ičný
-ečný
-ový
-istý
-ičelý

prof. Emil Votoček

(5. 10. 1872 – 11. 10. 1950)

Seznam použité literatury a pramenů:

- 1. zdroj** MACH, Josef, Mgr.; PLUCKOVÁ, Irena, Mgr., Phd.; ŠIBOR, Jiří, Mgr., Phd.. *CHEMIE pro 8. ročník: Úvod do obecné a anorganické chemie*. Brno: NOVÁ ŠKOLA, s. r. o., 2010, ISBN 978-80-7289-133-7.
- 2. zdroj** <http://cs.wikipedia.org>

Seznam použitých obrázků a videí:

- Obrázek 1** NEZNÁMÝ. <http://cs.wikipedia.org/> [online]. [cit. 30.8.2012]. Dostupný pod licencí Creative Commons CC0 1.0 Universal Public Domain Dedication na WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Alexandr_Sommer_Batek.jpg>.
- Obrázek 2** NEZNÁMÝ. <http://www.vscht.cz> [online]. [cit. 30.8.2012]. Dostupný pod licencí volné dílo na WWW:
<http://www.vscht.cz/homepage/soucasti/historie/emil_votocek>.

Objekty, použité k vytvoření sešitu, jsou součástí SW Activ Inspire, nebo pocházejí z veřejných knihoven obrázků (public domain) nebo jsou vlastní originální tvorbou autora.

Autor:

Pavel Polák
Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk
zsruda@zsruda.cz
leden 2013